

| Titulació        | Tipus | Curs | Semestre |
|------------------|-------|------|----------|
| 2502442 Medicina | OT    | 5    | 0        |
| 2502442 Medicina | OT    | 6    | 0        |

### Professor de contacte

Nom: Maria Roser Duño Ambros

Correu electrònic: MariaRoser.Duno@uab.cat

### Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

### Equip docent

Diego José Palao Vidal

Caridad Pontes García

Jesús Vicente Cobo Gómez

### Prerequisits

És aconsellable que l'estudiant hagi assolit coneixements en psicologia mèdica i unes competències bàsiques en psiquiatria i farmacologia.

### Objectius

L'assignatura s'impartirà al segon semestre de cinquè del Grau de Medicina, dins de l'etapa de formació clínica, període dedicat a que l'alumne adquireixi els coneixements addicionals sobre fàrmacs psicòtrops i el seu ús en la pràctica clínica. Els continguts parteixen dels coneixements que els estudiants de Medicina han incorporat amb la Neuroanatomia, Neurofisiologia, Psiquiatria i Farmacologia. El seus objectius generals són que l'alumne:

- Adquireixi un repertori de coneixements sobre el benefici i l'eficàcia de la psicofarmacologia
- Sigui capaç de seleccionar racionalment els tractaments psicofarmacològics segons la neurobiologia i el diagnòstic clínic.
- Conegui detalls sobre els objectius terapèutics i pugui establir comparacions entre diferents fàrmacs.
- Adquireixi coneixements sobre precaucions i condicions especials d'ús dels psicofàrmacs en diferents tipus de poblacions adolescents, ancians o pacients embarassades.
- Conegui potencials interaccions i efectes adversos dels fàrmacs emprats en psiquiatria.
- Adquireixi un bagatge d'ús dels psicofàrmacs en la pràctica clínica a través d'imatges (vídeos).

### Competències

**Medicina**

- Assumir el seu paper en les accions de prevenció i protecció davant malalties, lesions o accidents i manteniment i promoció de la salut, tant a nivell individual com comunitari.
- Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- Comunicar-se de manera efectiva i clara, tant oral com escrita, amb els pacients, els familiars i acompanyants, per facilitar-los la presa de decisió, el consentiment informat i el compliment de les prescripcions.
- Demostrar que comprèn els agents causants i factors de risc que determinen els estats de salut i el desenvolupament de la malaltia
- Demostrar que comprèn els fonaments d'acció, indicacions, eficàcia i relació benefici-risc de les intervencions terapèutiques, basant-se en l'evidència científica disponible.
- Demostrar que comprèn la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de les malalties.
- Elaborar una orientació diagnòstica i establir una estratègia d'actuació raonada, valorant els resultats de l'anamnesi i l'exploració física, així com els resultats posteriors de les exploracions complementàries indicades.
- Establir el diagnòstic, pronòstic i tractament sustentant les decisions amb la millor evidència possible i un enfocament multidisciplinari basat en les necessitats del pacient i que impliqui tots els membres de l'equip de salut, així com l'entorn familiar i social.
- Identificar i mesurar els components afectius i emotius de la conducta humana i les seves alteracions.
- Indicar la terapèutica més adequada dels processos aguts i crònics més prevalents, així com dels malalts en fase terminal.
- Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Obtenir i elaborar una història clínica que contingui tota la informació rellevant, estructurada i centrada en el pacient, tenint en compte tots els grups d'edat, sexe, els factors culturals, socials i ètnics.
- Obtenir i utilitzar dades epidemiològiques i valorar les tendències i riscos per a la presa de decisions sobre salut.
- Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
- Plantejar i proposar les mesures preventives adequades a cada situació clínica.
- Reconèixer els determinants de la salut de la població, tant els genètics com els dependents del sexe, l'estil de vida, la demografia, els factors ambientals, socials, econòmics, psicològics i culturals.
- Reconèixer i actuar en les situacions que posen la vida en perill immediat i aquelles altres que requereixen atenció immediata.
- Valorar críticament i utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.

## Resultats d'aprenentatge

1. Argumentar i detallar mesures preventives pròpies de l'àmbit de la salut física i mental en diferents etapes de la vida.
2. Comunicar al pacient el pla terapèutic.
3. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
4. Definir el concepte d'interacció farmacològica i conèixer els principals mecanismes de les interaccions entre medicaments i de medicaments amb altres substàncies (aliments, hàbits tòxics, plantes medicinals) i proves diagnòstiques.
5. Definir el problema, establir els objectius terapèutics, seleccionar el tractament segons evidències d'eficàcia i seguretat, establir el cost i conveniència, prescriure i monitoritzar els resultats.
6. Definir farmacologia social i abús de medicaments i drogues.
7. Descriure el concepte de risc-benefici en terapèutica mèdica.
8. Descriure els principals aspectes genètics, sexuals, d'edat, d'estil de vida, ambientals, socials, econòmics, psicològics i culturals que poden modificar la resposta terapèutica i tòxica d'un medicament.
9. Descriure els principals mecanismes de toxicitat implicats en les reaccions adverses als medicaments.
10. Descriure els sistemes d'informació sobre medicaments i terapèutica a professionals i a consumidors i descriure'n la regulació.
11. Descriure estratègies psicoterapèutiques per a metges.
12. Descriure la epidemiologia en les àrees de paidopsiquiatria i psicogeriatría.

13. Descriure les principals intoxicacions causades per medicaments i drogues.
14. Detallar les alternatives terapèutiques indicades en els processos aguts i crònics principals de l'àmbit de la salut mental.
15. Discutir resultats d'estudis sòlids i argumentar línies d'actuació futura en diverses àrees de la salut mental, amb base científica.
16. Elaborar plans d'actuació indicats en urgències psiquiàtriques en paidopsiquiatria i psicogeriatria.
17. Elaborar un diagnòstic, formular un pronòstic i dissenyar una alternativa terapèutica a les àrees de paidopsiquiatria i psicogeriatria basat en coneixement científic, considerant diferents fonts d'informació i integrant les diverses disciplines relacionades.
18. Elaborar un pla de promoció de conductes saludables en diferents tipus de pacients i circumstàncies.
19. Elaborar una història clínica que integri la informació necessària en un context d'avaluació psicològica i psiquiàtrica.
20. Esquematitzar la informació necessària que ha de recollir-se en un procés d'avaluació mèdica, psicològica i psiquiàtrica.
21. Explicar els principis de la bona prescripció.
22. Explicar les alteracions emocionals pròpies de la infància, l'adolescència i la vellesa.
23. Identificar el paper dels fàrmacs en la terapèutica actual i futura.
24. Identificar els mètodes per afavorir el seguiment de la prescripció.
25. Identificar els mètodes per avaluar l'eficàcia i la seguretat d'una intervenció farmacològica.
26. Identificar hàbits de vida adaptatius i desadaptatius per a la salut física i mental.
27. Identificar la patologia infecciosa, cardiovascular, respiratòria, endocrina, gastrointestinal, neurològica, psiquiàtrica, reumatologia i òsteoarticular, renourològica, sobre la fertilitat, funció sexual i al·lèrgica induïda per medicaments.
28. Identificar mecanismes biològics, psicològics i socials dels trastorns mentals en la infància/adolescència, edat adulta i vellesa, així com de les conductes agressives, els hàbits addictius i les anomalies en el comportament sexual.
29. Identificar situacions d'urgència psiquiàtrica a les àrees de paidopsiquiatria i psicogeriatria.
30. Integrar la informació obtinguda a través de diversos mètodes i tècniques per elaborar un diagnòstic i una estratègia d'actuació en l'àmbit de la salut mental infanto-juvenil i de la vellesa.
31. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
32. Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
33. Predir variables individuals de risc per a la salut física i mental.
34. Promoure l'ús racional dels medicaments i productes sanitaris.
35. Recollir i comunicar les dades de l'anamnesi farmacològica.
36. Reconèixer els principals mecanismes neurals i endocrins de les molèsties i patiments estressants i identificar els desencadenants físics i psicològics de l'estrès nociu.
37. Reconèixer la manifestació clínica dels trastorns afectius i de l'ansietat.
38. Reconèixer situacions de risc de conducta agressiva en un context mèdic.
39. Redactar correctament receptes mèdiques, adaptades a la situació de cada pacient i als requeriments legals.

## Continguts

I. Eines terapèutiques en psiquiatria.

II. Bases de la terapèutica dels trastorns mentals en atenció primària de salut.

III. Terapèutica dels trastorns mentals en poblacions especials

IV. Abast i limitacions de la terapèutica dels trastorns mentals en atenció primària de salut

## Blocs distributius

1. Eficàcia dels psicofàrmacs: dades basades en l'evidència respecte del placebo o teràpies alternatives
2. Diagnòstic i tractament psicofarmacològic en la depressió en adolescents
3. Diagnòstic i estratègies de tractament en l'inici del trastorn depressiu

4. Perquè no és suïciden les persones?. Quan la vida no té sentit, suïcidi. Psicofàrmacs en la prevenció de les conductes suïcides.
5. Diagnòstic i efectivitat de la psicofarmacologia en el trastorn de la conducta alimentària.
6. Relació entre trastorn per hiperactivitat i inatenció amb psicoestimulants i abús de substàncies.
7. Interaccions farmacològiques més freqüents dels psicofàrmacs. Efectes adversos més freqüents dels antidepressius i antipsicòtics i metodologia per a resoldre-les.
8. Utilització de psicofàrmacs durant l'embaràs. Utilització dels psicofàrmacs en els ancians
9. Obstacles del tractament de manteniment amb psicofàrmacs. Avantatges i limitacions dels psicofàrmacs

#### Activitat Data i Títol

Teoria 1. Eficàcia dels psicofàrmacs: dades basades en l'evidència respecte del placebo o teràpies alternatives (power point)

(1 hora)

Teoria 2. Diagnòstic i tractament psicofarmacològic en la depressió en adolescents (power point)

(1 hora)

Teoria 3. Diagnòstic i estratègies de tractament en el inici del trastorn depressiu (power point)

(1 hora)

Teoria 5. Diagnòstic i efectivitat de la psicofarmacologia en el trastorn de la conducta alimentària (power point)

(1 hora)

Teoria 6. Relació entre trastorn per hiperactivitat i inatenció amb psicoestimulants i abús de substàncies

(power point)

(1 hora)

Teoria 7. Interaccions farmacològiques més freqüents dels psicofàrmacs. Efectes adversos més freqüents dels antidepressius i antipsicòtics i metodologia per a resoldre-les (power point)

(1 hora)

Teoria 8. Utilització de psicofàrmacs durant l'embaràs. Utilització de psicofàrmacs en els ancians (power point)

(1 hora)

Teoria 9. Obstacles del tractament de manteniment amb psicofàrmacs. Avantatges i limitacions dels psicofàrmacs (power point)

(1 hora)

Seminari de casos clínics 2. Diagnòstic i tractament psicofarmacològic en la depressió en adolescents (vídeos)

(1.5 hores)

Seminari de casos clínics 3. Diagnòstic i estratègies de tractament en l'inici del trastorn depressiu (vídeos)

(1 hora)

Seminari de casos clínics 4. Perquè no és suïciden les persones?. Quan la vida no té sentit, suïcidi.

Psicofàrmacs en la prevenció de les conductes suïcides (vídeos)

(2 hores)

Seminari de casos clínics 5. Diagnòstic i efectivitat de la psicofarmacologia en el trastorn de la conducta alimentària (vídeos)

(1.5 hores)

Seminari de casos clínics 6. Relació entre trastorn per hiperactivitat i inatenció amb psicoestimulants i abús de substàncies (vídeos)

(1 hora)

## Metodologia

Aquesta Guia descriu el marc, continguts, metodologia i normes generals de l'assignatura, d'acord amb el pla d'estudis vigent. L'organització final de l'assignatura pel que fa al nombre i mida de grups, distribució en el calendari i dates d'exàmens, criteris específics d'avaluació i revisió d'exàmens, es concretarà a la Unitat Docent de l'Hospital Universitari Parc Taulí, que ho explicitarà a través de la seva pàgina web i el primer dia de classe de cada assignatura, a través dels professors responsables de l'assignatura.

Per el present curs, els professors designats pels Departaments com a responsables de l'assignatura a nivell de Facultat i de les UDH són:

Departament(s) responsable(s): Psiquiatria i de Medicina Legal

Responsable de Facultat: nom (e-correu) Rosó Duñó Ambrós - rduno@tauli.cat

Responsables UDH

| Responsables UDHSP | Responsables UDHVH | Responsables UDGTiP | Responsables I |
|--------------------|--------------------|---------------------|----------------|
|                    |                    |                     | Rosó Duñó A    |

### Metodologia docent general:

L'assignatura s'iniciarà amb classes magistrals presencials i seminaris impartits a la Unitat Docent de l'Hospital Universitari Parc Taulí.

S'utilitzaran presentacions, articles científics i material audiovisual que generalment estaran accessibles a les carpetes de Material Docent de l'assignatura al Campus Virtual i/o a l'espai reservat per a l'assignatura al Centre de Recursos de la Facultat de Medicina.

### Activitats formatives

| Títol                                                                              | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>                                                            |       |      |                                                                                                     |
| SEMINARIS DE CASOS CLÍNICS (SCC)                                                   | 7     | 0,28 | 1, 5, 11, 17, 18, 20, 26, 29, 33, 37                                                                |
| TEORIA (TE)                                                                        | 8     | 0,32 | 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 33, 36, 37, 39 |
| <b>Tipus: Supervisades</b>                                                         |       |      |                                                                                                     |
| CLASSES VIRTUALS (VIRT)                                                            | 18,75 | 0,75 | 1, 5, 11, 17, 18, 20, 26, 30, 33, 37                                                                |
| <b>Tipus: Autònomes</b>                                                            |       |      |                                                                                                     |
| ELABORACIÓ DE TREBALLS / ESTUDI PERSONAL / LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS | 37,5  | 1,5  | 1, 2, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 34, 36, 37, 39    |

### Avaluació

### Mòdul de Teoria:

Sistema d'Avaluació: Prova final. Pes 50%.

La prova final consistirà en visualització d'un vídeo d'un pacient.

a/ identificar els símptomes i elaborar una orientació diagnòstica

b/decidir un tractament òptim, c/ justificació de la resposta. d/descripció dels efectes adversos més freqüents d/seguiment i temps de durada del tractament e/benefici previst.

### Mòdul pràctica:

Sistema d'avaluació: Assistència, participació i correcció d'exercicis. Pes 50%.

És requisit imprescindible per superar l'assignatura assistir un 80% de les classes, l'obtenció d'una nota mínima de 5 a la prova final, en la participació i en la correcció dels exercicis.

Prova de reavaluació per a aquells que no hagin aprovat seguint els criteris generals de l'assignatura.

## **Activitats d'avaluació**

| Títol                                                                                         | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Assistència i participació activa en classe i seminaris                                       | 50% | 1,88  | 0,08 | 1, 3, 5, 11, 17, 18, 19, 20, 22, 26, 29, 31, 32, 33, 35, 37, 38                                                           |
| Avaluacions escrites mitjançant proves objectives: Proves d' assaig de preguntes restringides | 50% | 1,87  | 0,07 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 39 |

## **Bibliografia**

### **Bibliografia específica**

Paul Thagard. El cervell i el sentit de la vida. Publicacions URV. 2012.

Adolf Tobeña. Píndoles o Freud. Remeis per els neguits de l'anima. Columna Edicions. 2011.

### **Bibliografia de consulta**

Clinical Handbook of Psychotropic drugs .20th edition. Editat per K. Z. Bezchlibnyk-Butler, J. J. Jeffries, R. M. Procyshyn, A. S. Virani. Hogrefe. 2013.

Clinical Handbook of Psychotropic drugs for children and adolescents. 3rd edition. Editat per D. Elbe,K. Z. Bezchlibnyk-Butler, A. S. Virani, R. M. Procyshyn. Hogrefe. 2015.

Comorbilidades del TDAH : Las complicaciones del trastorno por déficit de atención con hiperactividad en niños y adultos. Segunda edición. Editat per T. E. Brown. Elsevier Masson. 2010.

Recomendaciones terapéuticas en los trastornos mentales. 4ªedición. Coordinadors P.A. Soler Insa, J. Gascón. Cyesan. 2012.

Rutter's child and adolescent psychiatry, 5th Edition. Editat per M.Rutter, D.Bishop, D.Pine, S.Scott, J.S. Stevenson, E.A. Taylor, A.Thapar. Wiley-Blackwell. 2010Trastorno bipolar de inicio precoz. Consensos y discrepancias. Editat per J.T. Vilaltella, A. Bielsa Carrafa, A. R. Linares. Panamericana. 2013.

### **Recursos d'Internet**

Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios (<http://www.aemps.es/>): fitxa tècnica dels medicaments aprovats a l'Estat.

European Medicines Agency (EMA) <http://www.ema.europa.eu/>: informació sobre fàrmacs autoritzats a la Unió Europea i sobre els estudis en els que es basen les decisions regulatòries.

Guia de la Bona Prescripció (<http://www.icf.uab.es/universidad/gbp/catala/gbpc.pdf>): manual pràctic per a la prescripció raonada.

Portal GuiaSalud.es (<http://portal.guiasalud.es/web/guest/catalogo-gpc>): directori que recopila vincles a les principals Guies de Pràctica Clínica basades en l'evidència dins un programa conjunt de l'Agencia de Calidad del Sistema Nacional de Salud i les agències i unitats d'avaluació de tecnologies sanitàries de l'estat espanyol.

Guía de la Prescripción Terapéutica (GPT) (<http://www.imedicinas.com/GPTage/Open.php?cDAw>): Traducció espanyola del "British National Formulary", formulari de medicaments més habitualment emprats en atenció primària de salut.